

Mag een leeszaalbezoeker standaardwerken fotograferen?

Joris Deene, Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving
Foto: Louish Pixel

Kan de instelling optreden tegen het fotograferen of tegen de verspreiding van de foto's via internet?

De meest optimale bescherming kan natuurlijk verkregen worden via het regime van de intellectuele eigendomsrechten (in het bijzonder het auteursrecht). De auteur (of diens rechthebbende) kan zich verzetten tegen het reproduceren of aan het publiek mededelen van zijn creatie. Dit betekent dat de auteur (of diens rechthebbende) zich kan verzetten tegen het nemen van foto's van zijn creatie (dit is een reproductie) en het beschikbaar stellen van deze foto's via internet aan het publiek.

Veel bibliotheken of archieven bezitten echter de intellectuele rechten op de creaties in hun instellingen niet. Het is niet omdat een instelling een bepaald werk heeft aangekocht dat het daarom ook de automatisch de auteursrechten op het werk verkregen heeft. Instellingen doen er dan ook goed aan om de auteur contractueel zijn auteursrechten te laten overdragen (hetgeen in de praktijk niet altijd voor de hand liggend is).

Besluit: Indien een instelling de intellectuele eigendomsrechten heeft op een werk in haar collectie, dan kan zij optreden tegen de 'inbreukpleger' (zoals een stakingsbevel en schadevergoedingen eisen). Heeft de instelling de intellectuele eigendomsrechten op het collectiewerk niet verkregen, dan kan het zich niet beroepen op het regime van de intellectuele eigendomsrechten.

Heeft een instelling, indien het niet de intellectuele eigendomsrechten bezit, toch nog een mogelijkheid om op te treden tegen het nemen en verspreiden van foto's van collectiestukken?

Dezelfde vraag kan worden gesteld, indien de intellectuele eigendomsrechten niet meer van toepassing zijn (zo bijv. omdat de auteursrechtelijke beschermingstermijn van 70 jaar post mortem auctoris afgelopen is).

Op basis van haar eigendomsrecht op het instellingsgebouw of het collectiestuk, kan een instelling de toegang tot het gebouw of het collectiestuk, aan bepaalde toegangsvoorwaarden onderwerpen. Een van deze toegangsvoorwaarden kan zijn dat er geen foto's mogen worden getrokken binnen het gebouw of van het collectiestuk. Indien een bezoeker deze toegangsvoorwaarden toch zou overtreden, dan begaat hij juridisch een contractuele inbreuk.

De vraag stelt zich natuurlijk of de bezoeker gebonden is tot deze toegangsvoorwaarden, en meer in het bijzonder of hij zich akkoord verklaard heeft met deze voorwaarden. Hiervoor is het noodzakelijk dat bijv. aan de ingang of bij het collectiestuk duidelijk en zichtbaar een bord hangt dat het nemen van foto's verboden is.

In dergelijke omstandigheden mag worden aangenomen dat de bezoeker kennis had van deze toegangsvoorwaarden en hierdoor ook gebonden is (er is een contractuele relatie ontstaan tussen de bezoeker en de instelling).

Neemt de bezoeker toch een foto, dan begaat hij een contractuele inbreuk.

In dat geval kan de instelling wel optreden. Het kan aan de bezoeker vragen om onmiddellijk de verdere verspreiding van de foto's te stoppen dan wel een schadevergoeding vragen hiervoor (doch dan moet de instelling wel haar schade kunnen bewijzen).

Probleem is wel dat de instelling evident enkel kan optreden tegen een bezoeker die zich tot deze toegangsvoorwaarden verbonden heeft. Indien de foto ondertussen via internet verspreid is geworden en in handen van derden is terechtgekomen, dan kan de instelling wel niet optreden tegen deze derden, aangezien deze geen bezoekers waren en zich evident niet tot de toegangsvoorwaarden verbonden hebben.

Besluit: Op basis van haar eigendomsrecht kan een instelling, middels toegangsvoorwaarden (die contractuele waarde hebben), optreden tegen bezoekers die deze toegangsvoorwaarden met de voeten treden. ■■